

Een arbeidsconflict in een voormalige arbeidersstaat

Gelijkspel voor Ford, maar overwinning voor allen

Boris Kagarlitsky (www.moscowtimes.ru)

In Rusland, de voormalige Sovjet-Unie, is zich een proces aan het voltrekken waarbij het karakter van de arbeidersstaat ingewisseld wordt tegen een vorm van traditioneel kapitalisme. Dat proces is al langere tijd bezig, maar met de komst van buitenlands kapitaal, komen de kapitalistische arbeidsverhoudingen op een verscherpte manier naar voren. Dat kondigde zich al aan met de nieuwe arbeidswetgeving van 2001, waarbij het klassen karakter van de Russische samenleving zijn beslag kreeg. Nu zijn er arbeidsconflicten die duidelijk laten zien dat in Rusland sprake is van scherpe klassentegenstellingen die zo typerend zijn voor kapitalistische samenlevingen.

Hier de vertaling van een verslag van een grote staking in de omgeving van St. Petersburg, het voormalige Leningrad, op een automobielfabriek van Ford. De inzet van de staking betreft klassieke kwesties: prijscompensatie, loonsverhoging, verkorting van de arbeidsdag, aanpassing van de dienstroosters en verbetering van de pensioenrechten.

De staking was tevens een testcase voor de Nieuwe Arbeidscode, de Russische arbeidswet van 2001. Ik heb de hoofdprincipes in een *bijlage* toegevoegd. Deze code is een duidelijke verslechtering ten opzichte van de eerste arbeidswet van de Sovjet-Unie van 1919. De klok is bijna negentig jaar teruggedraaid. Ook toen begon de arbeidersstrijd in de (Poetilov) fabrieken in St. Petersburg. Waarin zal deze strijd uitmonden?

Sjarrel Massop

Lang en intensief arbeidsconflict

De staking op de Ford fabriek in Vsevolozhsk, net buiten St. Petersburg, is beëindigd op 14 december 2007. Het was het langste en meest intensieve arbeidsconflict in het postsovjet tijdperk. De staking begon 20 november en werd drie weken lang volgehouden. Volgens de vakbondsactivisten zijn de lopende banden van de fabriek volledig stilgelegd. Daarna heeft het management één ploeg geformeerd, voornamelijk samengesteld uit kantoormensen; tegen het einde van de staking kwam er een tweede ploeg om de assemblagelijnen te laten draaien. Maar de afdeling kwaliteitscontrole hield de staking vol, hetgeen betekent dat de auto's die begin december geproduceerd zijn, mogelijk niet voldoen aan de technische standaards.

Gedurende de staking is slechts een beperkt aantal auto's van de assemblagelijnen gelopen, het bedrijf kan er dan ook op rekenen dat de verliezen voor lange tijd zullen aanhouden. De stakende arbeiders zijn moreel en fysiek uitgeput na een lange strijd tegen het management. De stakingskas van de vakbond was niet voorbereid op zo'n standvastige strijd, politie-eenheden van de OMON (vergelijkbaar met de ME, sm) intimideerden de mensen op de picket lines en de organisatoren van de staking zijn bedreigd met vervolging.

Aan het einde van de staking stemde een algemene vergadering van de Ford arbeiders in een geheime stemming voor het stoppen van het protest, de bedrijfsleiding beloofde daarop de lonen te verhogen. Beide partijen tekenden een overeenkomst die strafacties tegen de deelnemers aan de staking zou voorkomen. De vakbond en het bedrijf beloven alle zaken betreffende

het conflict te regelen per 1 februari 2008. Vakbondsleider Alexei Etmanov zei dat de leiding van Ford inmiddels al bereid was de salarissen te indexeren om gelijke tred te kunnen houden met de inflatie en te voorzien in een aanvullende betaling voor extra werk, afhankelijk van de lengte van het dienstverband bij het bedrijf. Etmanov typeerde het geheel als een overwinning: *"Deze staking heeft zich ontwikkeld als de meest standvastige in de afgelopen tien jaar. Ik denk dat de bedrijfsleiding akkoord moest gaan met concessies. Zij zullen niet uitkijken naar een nieuwe staking in het voorjaar."*

De eerste steen

De vakbond heeft echter minder bereikt dan verwacht. In aanvulling op de gerealiseerde concessies vroegen de arbeiders een loonsverhoging van 30 procent, een hoger pensioen en veranderingen van het dienstrooster en het aantal werkuren per dag.

Het lijkt erop dat de confrontatie geëindigd is in een gelijkspel. Het management is er niet in geslaagd de vakbond te breken, maar de stakers boekten magere resultaten; vooral in overweging genomen de enorme inspanning en stress die ze hebben moeten doorstaan om te bereiken wat ze beoogden.

Het conflict bij de Ford fabriek heeft een verstrekkende betekenis en reikt zelfs verder dan Ford en de auto industrie in Rusland. De media van het gehele land hebben het verhaal uitgebreid behandeld. Dit was de eerste 'open einde' staking in het land sinds de nieuwe Arbeidscode. Het was ook de eerste staking die de autoriteiten niet uiteengeslagen hebben en waarin de deelnemers de garantie verkregen dat zij niet onderworpen zouden worden aan repressie. De staking heeft eens te meer laten zien dat de wetten tegen de vakbonden werken, maar heeft ook aangetoond dat sterke arbeidersorganisaties een weg kunnen vinden langs vele van deze beperkingen.

Tenslotte; het Ford conflict dwong veel mensen er kennis van te nemen dat fabrieksarbeiders schaamteloos worden onderbetaald in Rusland. Niet alleen in vergelijking met West Europa, maar ook ten opzichte van vergelijkbare automobielbedrijven in Latijns Amerikaanse landen. Uiteindelijk raken de fundamentele kwesties niet alleen de arbeiders en managers bij Ford, maar de gehele samenleving. Hoewel de Fordfabriek weer in bedrijf is en alles weer bij het oude lijkt, kan geconcludeerd worden dat serieuze arbeidsproblemen blijven bestaan in dit land. De eerste steen is in het water gegooid, de golven blijven rimpelen gedurende een zeer lange tijd.

•

Bijlage - uittreksel van de Russische Arbeidscode (met de kracht van wet) van 2001

Artikel 2. De hoofdprincipes van de wettelijke regeling van arbeidsrelaties en andere relaties direct daaraan verbonden, gebaseerd op de algemeen geaccepteerde principes en normen van internationale wetgeving en de Grondwet van de Russische Federatie:

- Vrijheid van arbeid, inclusief het recht op werk dat eenieder vrij kiest of vrijwillig accepteert, het recht om het arbeidsvermogen te regelen, te kiezen voor handel of vakmanschap en dergelijke activiteiten.
- Wettelijke verbod op gedwongen arbeid en discriminatie in de sfeer van de arbeid.
- Bescherming tegen werkloosheid en ondersteuning bij verwerving van een baan.
- Bewaking van het recht van elke werknemer op vergelijkbare arbeidsvoorwaarden, inclusief die tegemoetkomen aan veiligheid en gezondheid en voorzien in dagelijkse rust, vrije dagen, arbeidsvrije vakanties en vakantiegeld.
- Gelijkheid van kansen en werknemersrechten.
- Bewaking van het recht op periodieke en volledige betaling van vergelijkbare lonen die een degelijk menselijk bestaan verzekeren voor de werknemer zelf en zijn of haar familie en niet lager zijn dan het bij federale wetten geregelde minimumloon geregeld.

- Bewaking van werknemerskansen zonder enige discriminatie, van loopbaanontwikkeling rekening houdend met arbeidsprestaties, vakmanschap en anciënniteit, alsook met professionele training, herscholing en verbetering van vakbekwaamheid.
- Bewaking van de werknemers en de werknemersrechten zich te verbinden ten behoeve van de bescherming van hun rechten en belangen, inclusief het recht op de organisatie in vakbonden en zich daarbij aan te sluiten.
- Bewaking van het recht van werknemers deel te nemen aan het bestuur van de arbeidsorganisatie in de vormen zoals vastgelegd in de wet, gecombineerd met staats- en contractuele regelingen voor arbeidsrelaties en andere relaties daaraan verbonden.
- Sociaal partnerschap, waarin opgenomen het recht van werknemers, werkgevers en hun compagnons deel te nemen aan contractuele regelingen van arbeidsrelaties en andere relaties direct daaraan verbonden.
- Verzekering tegen schade aan de werknemer veroorzaakt door prestaties of werkverplichtingen.
- Instelling van officiële staatsgaranties op beschermende rechten van werknemers en werkgevers bij de uitoefening van officiële staatssurveillance en toezicht op de toepassing.
- Bewaking van ieders recht op officiële staatsbescherming van zijn of haar arbeidsrechten en vrijheden, inclusief juridische processen.
- Bewaking van de schikking van individuele of collectieve arbeidsconflicten, alsook het recht op staking zoals geregeld door deze Code en andere federale wetten.
- Plicht van partijen in een arbeidscontract om de overeengekomen termen en voorwaarden te eerbiedigen, inclusief het recht van de werkgever om de werknemers te vragen hun werkverplichtingen na te komen en correct te zorgen voor de eigendommen van de werkgevers en het recht van werknemers aan de werkgever te vragen de verplichtingen na te komen betreffende arbeidswetten en andere wetten die de arbeidswetnormen bevatten.
- Bewaking van het recht van vakbondsvertegenwoordigers om vakbondscontrole uit te oefenen op toepassing van arbeidswetten en andere wetten die de arbeidswetnormen bevatten.
- Bewaking van het recht op bescherming van de waardigheid van werknemers in het kader van hun arbeidsactiviteiten.
- Bewaking van het recht op vertegenwoordigende sociale verzekering voor werknemers.